

Środa, 14 grudnia 2022 r.

P9_TA(2022)0444

Realizacja nowego europejskiego programu działań na rzecz kultury i strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie realizacji Nowego europejskiego programu na rzecz kultury i strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych (2022/2047(INI))

(2023/C 177/09)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz cele ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju, w szczególności cel 17 dotyczący odnowienia partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- uwzględniając deklarację końcową przyjętą przez Światową Konferencję UNESCO w sprawie Polityki Kulturalnej i Zrównoważonego Rozwoju – MONDIACULT 2022, która odbyła się w Meksyku od 28 do 30 września 2022 r.,
- uwzględniając deklarację zatwierdzoną po nieformalnym spotkaniu ministrów państw członkowskich Unii Europejskiej ds. kultury i spraw europejskich, które odbyło się w Paryżu 3 maja 2019 r.,
- uwzględniając rezolucję Rady Europy z 8 grudnia 2010 r. ustanawiającą rozszerzone porozumienie częściowe ws. szlaków kulturowych,
- uwzględniając sprawozdanie grupy roboczej ekspertów państw członkowskich ds. otwartej metody koordynacji z 4 maja 2017 r. zatytułowane „How culture and the arts can promote intercultural dialogue in the context of the migratory and refugee crisis” [Możliwości promowania dialogu międzykulturowego za pośrednictwem kultury i sztuki w kontekście kryzysu migracyjnego i uchodźczego],
- uwzględniając sprawozdanie grupy roboczej ekspertów państw członkowskich ds. otwartej metody koordynacji z 17 grudnia 2019 r. zatytułowane „Zrównoważona turystyka kulturalna”,
- uwzględniając sprawozdanie grupy roboczej ekspertów państw członkowskich ds. otwartej metody koordynacji z 4 czerwca 2021 r. zatytułowane „Towards gender equality in the cultural and creative sectors” [Ku równouprawnieniu płci w sektorze kultury i sektorze kreatywnym],
- uwzględniając sprawozdanie grupy roboczej ekspertów państw członkowskich ds. otwartej metody koordynacji z 5 września 2022 r. pt. „Strengthening cultural heritage resilience for climate change” [Zwiększanie odporności dziedzictwa kulturowego na zmiany klimatu],
- uwzględniając sprawozdanie grupy roboczej ekspertów państw członkowskich ds. otwartej metody koordynacji z 22 września 2022 r. pt. „Stormy Times. Nature and Humans: Cultural Courage for Change” [Burzliwe czasy. Natura i ludzie: kulturowa odwaga do wprowadzania zmian],
- uwzględniając Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych,
- uwzględniając deklarację rzymską ministrów kultury państw grupy G-20 z 30 lipca 2021 r.,
- uwzględniając art. 8 ust. 2 Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego,
- uwzględniając Konwencję Rady Europy o przestępstwach przeciwko dobrom kultury (konwencja z Nikozji),
- uwzględniając komunikat Komisji z 22 maja 2018 r. pt. „Nowy europejski program na rzecz kultury” (COM(2018)0267),
- uwzględniając wspólny komunikat Komisji i Wysokiej Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z 8 czerwca 2016 r. pt. „W stronę strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych” (JOIN(2016)0029),

Środa, 14 grudnia 2022 r.

- uwzględniając dokument pt. „Wspólna wizja, wspólne działanie: Silniejsza Europa – Globalna strategia na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej”, przedstawioną przez wiceprzewodniczącą Komisji / wysoką przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa 28 czerwca 2016 r.,
- uwzględniając wspólne wytyczne Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych i krajowych instytutów kultury UE opublikowane w styczniu 2021 r.,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z 28 października 2018 r. z realizacji, wyników i ogólnej oceny Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018 (COM(2019)0548),
- uwzględniając komunikat Komisji z 15 września 2021 r. pt. „Nowy Europejski Bauhaus piękno, zrównoważoność, wspólnota” (COM(2021)0573),
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z 29 czerwca 2022 r. w sprawie planu prac w dziedzinie kultury na lata 2019–2022 (COM(2022)0317),
- uwzględniając konkluzje Rady z 15 listopada 2018 r. w sprawie planu prac w dziedzinie kultury na lata 2019–2022,
- uwzględniając konkluzje Rady z 7 czerwca 2019 r. w sprawie strategicznego podejścia UE do międzynarodowych stosunków kulturalnych i ram działania,
- uwzględniając konkluzje Rady z 22 stycznia 2018 r. w sprawie zintegrowanego podejścia do konfliktów i kryzysów zewnętrznych,
- uwzględniając konkluzje Rady z 21 czerwca 2021 r. w sprawie podejścia UE do dziedzictwa kulturowego podczas konfliktów i kryzysów,
- uwzględniając konkluzje Rady z 18 maja 2021 r. w sprawie odbudowy, odporności i zrównoważonego charakteru sektora kultury i sektora kreatywnego,
- uwzględniając konkluzje Rady z 8 czerwca 2018 r. w sprawie potrzeby wyeksponowania dziedzictwa kulturowego we wszystkich politykach UE,
- uwzględniając Deklarację przywódców 27 państw członkowskich oraz Rady Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej z dnia 25 marca 2017 r.,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie Nowego europejskiego programu na rzecz kultury ⁽¹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 5 lipca 2017 r. pt. „W stronę strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych” ⁽²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 20 stycznia 2021 r. w sprawie zapewnienia długotrwałych efektów politycznych Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego ⁽³⁾,
- uwzględniając swoje rezolucje z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie społecznego statusu artystów ⁽⁴⁾ oraz z dnia 20 października 2021 r. w sprawie sytuacji artystów i odbudowy życia kulturalnego w UE ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 marca 2022 r. w sprawie roli kultury, edukacji, mediów i sportu w walce z rasizmem ⁽⁶⁾,

⁽¹⁾ Dz.U. C 388 z 13.11.2020, s. 30.

⁽²⁾ Dz.U. C 334 z 19.9.2018, s. 112.

⁽³⁾ Dz.U. C 456 z 10.11.2021, s. 24.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 125 E z 22.5.2008, s. 223.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 184 z 5.5.2022, s. 88.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 347 z 9.9.2022, s. 15.

Środa, 14 grudnia 2022 r.

- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 17 września 2020 r. w sprawie odbudowy życia kulturalnego w Europie ⁽⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 14 września 2022 r. w sprawie nowego europejskiego Bauhausu ⁽⁸⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 września 2020 r. w sprawie skutecznych środków ekologizacji programów Erasmus+ i Kreatywna Europa oraz Europejskiego Korpusu Solidarności ⁽⁹⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/818 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiające program „Kreatywna Europa” (2021–2027) ⁽¹⁰⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/817 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu ⁽¹¹⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/888 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiające program „Europejski Korpus Solidarności” ⁽¹²⁾,
- uwzględniając decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2316 z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie Europejskiego Roku Młodzieży (2022) ⁽¹³⁾,
- uwzględniając decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2229 z dnia 23 grudnia 2020 r. zmieniającą decyzję nr 445/2014/UE ustanawiającą działanie Unii na rzecz Europejskich Stolic Kultury na lata 2020–2033 ⁽¹⁴⁾,
- uwzględniając decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/864 z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego (2018) ⁽¹⁵⁾,
- uwzględniając Konwencję UNESCO z 2005 r. w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka, w szczególności jej art. 27 dotyczący prawa do swobodnego uczestniczenia w życiu kulturalnym,
- uwzględniając sprawozdanie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju pt. „The Culture Fix: Creative people, places and industries” [Przepis na kulturę – kreatywni ludzie, miejsca i przemysły],
- uwzględniając działanie przygotowawcze dotyczące kultury w stosunkach zewnętrznych UE i zawarte w nim zalecenia,
- uwzględniając plan działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi dobrami kultury,
- uwzględniając deklarację Rady Europy w sprawie Santiago de Compostela z 23 października 1987 r. z okazji ogłoszenia Dróg św. Jakuba pierwszym europejskim szlakiem kulturowym,
- uwzględniając art. 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE),
- uwzględniając art. 6 i 167 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 54 Regulaminu oraz art. 1 ust. 1 lit. e) i załącznik 3 do decyzji Konferencji Przewodniczących z dnia 12 grudnia 2002 r. dotyczącej procedury udzielania zgody na sporządzenie sprawozdań z własnej inicjatywy,
- uwzględniając opinie przedstawione przez Komisję Spraw Zagranicznych oraz Komisję Rozwoju,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Kultury i Edukacji (A9-0279/2022),

⁽⁷⁾ Dz.U. C 385 z 22.9.2021, s. 152.

⁽⁸⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0319.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 385 z 22.9.2021, s. 2.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. L 189 z 28.5.2021, s. 34.

⁽¹¹⁾ Dz.U. L 189 z 28.5.2021, s. 1.

⁽¹²⁾ Dz.U. L 202 z 8.6.2021, s. 32.

⁽¹³⁾ Dz.U. L 462 z 28.12.2021, s. 1.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. L 437 z 28.12.2020, s. 116.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. L 131 z 20.5.2017, s. 1.

Środa, 14 grudnia 2022 r.

- A. mając na uwadze, że komunikat Komisji z 2018 r. pt. „Nowy europejski program na rzecz kultury” z 2018 r. (COM(2018)0267) i wspólny komunikat Komisji z 2016 r. pt. „W stronę strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych” (JOIN(2016)0029) odegrały decydującą rolę w kształtowaniu polityk kulturalnych UE i państw członkowskich, w wymiarze zarówno krajowym, jak i międzynarodowym;
- B. mając na uwadze, że plan prac Rady w dziedzinie kultury na lata 2023–2026 będzie służył jako główny plan działania w zakresie koordynacji polityki kulturalnej UE w nadchodzących latach oraz będzie stanowił okazję do zainicjowania zmiany paradygmatu umożliwiającej sektorowi kultury i sektorowi kreatywnemu dostosowanie się do nowej normalności po pandemii oraz wypracowanie odporności w obliczu potencjalnych przyszłych wyzwań;
- C. mając na uwadze, że kultura jest dobrem publicznym, a sektor kultury i sektor kreatywny powinny być wspierane za pomocą ambitnych ram polityki, odpowiedniego finansowania publicznego i prywatnego oraz środowiska sprzyjającego pracownikom tych sektorów, a także dostępowi publiczności do kultury; mając na uwadze, że nowy europejski program na rzecz kultury powinien mieć na celu zachowanie, rozszerzanie i rozpowszechnianie dynamicznej i zróżnicowanej europejskiej sceny kulturalnej, propagującej uczestnictwo wszystkich, bez pozostawiania nikogo w tyle;
- D. mając na uwadze, że twórczość kulturalna to podstawowy sposób przekazywania opinii, w tym krytycznych opinii osobom znajdującym się u władzy, oraz mając na uwadze, że zasadnicze znaczenie ma zatem zagwarantowanie wolności wyrazu w kulturze, w tym wolności wyrazu w mediach;
- E. mając na uwadze, że Europa jest wspólnotą kulturową opartą na wspólnych wartościach i historii oraz na ciągłej integracji; mając na uwadze, że kultura i dziedzictwo kulturowe, w tym Europejskie Szlaki Kulturowe, mają wielki potencjał promowania wartości Unii Europejskiej, wzmacniania jej różnych tożsamości i przyczyniania się do osiągnięcia jej celów na poziomie globalnym, a także wnoszenia wkładu w przewyższanie wyzwań globalnych;
- F. mając na uwadze, że Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego 2018 wspierał i promował kulturę i dziedzictwo kulturowe jako będące „dla Europy wspólnym źródłem pamięci, zrozumienia, tożsamości, dialogu, spójności i kreatywności”; mając na uwadze, że ogólnymi celami Roku były „stymulowanie i wspieranie działań Unii, państw członkowskich oraz władz regionalnych i lokalnych, we współpracy z sektorem dziedzictwa kulturowego i szerzej pojętym społeczeństwem obywatelskim, na rzecz ochrony, zachowania, ponownego wykorzystywania, rozwoju, podkreślenia wartości i promowania dziedzictwa kulturowego Europy”⁽¹⁶⁾; mając na uwadze, że zachowanie, ochrona i promowanie dziedzictwa kulturowego we wszystkich postaciach może pełnić rolę katalizatora umacniającego relacje międzykulturowe, pokój, demokrację, długoterminową trwałą odbudowę gospodarczą, zrównoważoną turystykę i rozwój regionalny, a także pojednanie i współistnienie kulturowe, co zwiększy zaangażowanie społeczności lokalnych, zarówno na szczeblu europejskim, jak i międzynarodowym;
- G. mając na uwadze, że kultura przynosi korzyści społeczne i gospodarcze zarówno w Unii, jak i poza nią, oraz odgrywa ważną rolę w gospodarce i tworzeniu miejsc pracy; mając na uwadze, że sektor kultury i sektor kreatywny wytwarzają co najmniej 4,4 % PKB UE i zatrudnionych jest w nich około 7,6 mln osób, dzięki czemu mogą być siłą napędową rozwoju lokalnego i regionalnego; mając na uwadze, że sektor kultury i sektor kreatywny są w dużym stopniu rozdrobnione, gdyż ponad 90 % przedsiębiorstw z tego sektora to małe i średnie przedsiębiorstwa, a 33 % siły roboczej prowadzi działalność na własny rachunek⁽¹⁷⁾ i ma nietypowe warunki pracy; mając na uwadze, że sektor kultury i sektor kreatywny są w stanie odzyskać tylko minimalną część generowanej przez siebie wartości ekonomicznej, co negatywnie wpływa na ich pracowników;
- H. mając na uwadze, że wpływ pandemii COVID-19 na europejski sektor kultury i europejski sektor kreatywny był dramatyczny, ale nierównomierny w poszczególnych sektorach oraz pogłębił wyzwania stojące przed tymi sektorami i często nietypowe warunki pracy artystów i pracowników kultury; mając na uwadze, że na działania w terenie poważny wpływ wywarły lockdowny, ograniczenia związane z podróżą i inne niezbędne środki związane z ochroną zdrowia publicznego, przy czym sektory o większych zdolnościach cyfrowych były w stanie lepiej stawić czoła kryzysowi; mając na uwadze, że niektóre utracone podczas pandemii przyzwyczajenia związane z kulturą nie powracają systematycznie w niektórych sektorach;

⁽¹⁶⁾ Dz.U. L 131 z 20.5.2017, s. 1.

⁽¹⁷⁾ Ernst & Young, „Rebuilding Europe: The cultural and creative economy before and after the COVID-19 crisis” [Odbudowa Europy – ekonomia sektora kultury i sektora kreatywnego przez kryzysem związanym z COVID-19 i po nim], styczeń 2021 r.

Środa, 14 grudnia 2022 r.

- I. mając na uwadze, że inwestycje w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) nie odzwierciedlają ogromnego znaczenia gospodarczego i społecznego sektora kultury i sektora kreatywnego, co sprawia, że sektory te są w znacznie niedostatecznym stopniu reprezentowane w ogólnych wysiłkach UE na rzecz wsparcia odbudowy i zwiększania odporności europejskiej gospodarki po pandemii; mając na uwadze, że Parlament zaapelował o wyznaczenie celu dotyczącego inwestycji w wysokości 2 % środków z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w sektorze kultury i sektorze kreatywnym oraz powtórzył, że ważne są odpowiednie inwestycje w unijny program na rzecz kultury⁽¹⁸⁾; mając na uwadze, że tylko 16 państw członkowskich uwzględniło kulturę w krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności i chociaż na szczeblu UE osiągnięto średnio cel 2 %, większość państw członkowskich utrzymała się znacznie poniżej tej wartości;
- J. mając na uwadze, że w rezolucjach z 7 czerwca 2007 r. i 20 października 2021 r. Parlament Europejski zaapelował o poprawę warunków pracy w sektorze kultury i sektorze kreatywnym w Europie oraz o ustanowienie społecznego statusu artystów jako ram warunków pracy i minimalnych standardów wspólnych dla wszystkich krajów UE;
- K. mając na uwadze, że uczestnictwo w kulturze może mieć charakter nie tylko pasywnego odbioru, lecz również aktywnej kreacji, niezależnie od poziomu – amatorskiego lub profesjonalnego – na którym prowadzona jest działalność; mając na uwadze, że zarówno aktywne, jak i pasywne uczestnictwo w kulturze niosą ze sobą liczne korzyści ekonomiczne, społeczne i zdrowotne;
- L. mając na uwadze, że w komunikacie Komisji z 22 maja 2018 r. pt. „Nowy europejski program na rzecz kultury” (COM(2018)0267) podkreślono znaczenie kultury i sztuki dla integracji uchodźców i innych migrantów;
- M. mając na uwadze, że Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) od dawna dostrzega⁽¹⁹⁾ korzystny wpływ działań z zakresu sztuki i kultury na zdrowie, w tym psychiczne, oraz na indywidualny i społeczny dobrostan, wynikający w szczególności z wieloaspektowego charakteru i komponentów takich działań, obejmujących interakcje społeczne, aktywację sensoryczną, ekspresję emocjonalną, stymulację poznawczą i aktywność fizyczną, a także zdolność do pobudzania wielu procesów psychologicznych, behawioralnych i społecznych; mając na uwadze, że sztuka i kultura pokazały, iż są nieocenione dla odporności społeczeństw w czasach kryzysu;
- N. mając na uwadze, że sztuka i dyscypliny artystyczne są ważnym elementem i czynnikiem sprzyjającym edukacji, zarówno formalnej, nieformalnej, jak i pozaformalnej, oraz rozwojowi osobistemu; mając na uwadze, że uczenie się za pośrednictwem sztuki i dyscyplin artystycznych oraz o nich przyczynia się do rozwoju umiejętności i kompetencji takich jak kreatywne myślenie i inne umiejętności transferowalne; mając na uwadze, że elementy te nie są wystarczająco rozwijane w krajowych programach nauczania; mając na uwadze, że wzmacniając nauki ścisłe, technologię, inżynierię, sztukę i matematykę (dyscypliny STEAM) państwa członkowskie mogą propagować kulturę innowacji i kreatywności już od młodego wieku w perspektywie uczenia się przez całe życie;
- O. mając na uwadze, że badania artystyczne należy włączyć do równorzędnego dialogu z innymi dyscyplinami badawczymi i finansować tak jak te dyscypliny, ze względu zarówno na wartość samych badań artystycznych, jak i ich wkład w stymulowanie innowacji;
- P. mając na uwadze, że unijny program „Kreatywna Europa” dla sektora kultury i sektora kreatywnego odgrywa kluczową rolę w promowaniu sztuki, kultury i treści audiowizualnych oraz we wspieraniu wysokiej jakości mediów, zwłaszcza poprzez wspieranie projektów oddolnych, małych zespołów i indywidualnych artystów; mając na uwadze, że wnosi on wkład w strategię Unii dotyczącą międzynarodowych stosunków kulturalnych w celu zapewnienia długotrwałych skutków dzięki podejściu opartemu na kontaktach międzyludzkich, z zaangażowaniem sieci kulturalnych, społeczeństwa obywatelskiego i organizacji lokalnych; mając na uwadze, że większość zakładanych rezultatów planu prac Rady w dziedzinie kultury na lata 2019–2022 osiągnięto w drodze działań przewidzianych w programie;

⁽¹⁸⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 17 września 2020 r. w sprawie odnowy kultury w Europie (Dz.U. C 385 z 22.9.2021, s. 152) i rezolucja Parlamentu Europejskiego z 20 października 2021 r. w sprawie sytuacji artystów i odnowy kultury w UE (Dz.U. C 184 z 5.5.2022, s. 88).

⁽¹⁹⁾ Fancourt, D. i Finn, S., „What is the evidence on the role of the Arts in improving health and well-being? A scoping review” [Jakie są dowody na rolę sztuki w poprawie stanu zdrowia i dobrostanu? Przegląd zakresu], Biuro Regionalne WHO dla Europy (Health Evidence Network – HEN), sprawozdanie podsumowujące 67, Kopenhaga, 2019.

Środa, 14 grudnia 2022 r.

- Q. mając na uwadze, że stosunki kulturalne są często definiowane⁽²⁰⁾ jako wzajemne, niewymuszone, międzynarodowe relacje między co najmniej dwiema kulturami, obejmujące działania prowadzone zarówno przez podmioty państwowe, jak i niepaństwowe w sferze kultury i społeczeństwa obywatelskiego; mając na uwadze, że ogólnymi rezultatami stosunków kulturalnych są większa łączność, lepsze wzajemne zrozumienie, głębsze powiązania i większy ich zakres, wzajemnie korzystne transakcje oraz aktywny i trwały dialog między państwami, narodami, podmiotami niepaństwowymi i kulturami, co zwiększa odporność społeczeństw;
- R. mając na uwadze, że dyplomacja kulturalna odnosi się do państw utrzymujących kontakty z innymi państwami lub ich obywatelami za pośrednictwem medium kultury, przy czym nad wzajemnymi korzyściami i perspektywą dialogu dominuje w niej perspektywa rzecznictwa rządowego i jednokierunkowego; mając na uwadze, że dyplomację kulturalną kształtują strategie wynikające z polityki zagranicznej, ponoszą za nią odpowiedzialność odnośne instytucje państwowe i może być ona przedmiotem instrumentalizacji, aby wspierała osiągnięcie celów politycznych⁽²¹⁾;
- S. mając na uwadze, że starania UE – będące wartościowymi składnikami unijnego zestawu narzędzi tematycznych – w ramach międzynarodowych stosunków kulturalnych i dyplomacji kulturalnej powinny dążyć do propagowania wartości takich jak solidarność i braterstwo, przy udziale podmiotów na wszystkich szczeblach instytucji publicznych i społeczeństwa obywatelskiego; mając na uwadze, że przyznanie tym podmiotom środków finansowych przeznaczonych konkretnie na międzynarodowe stosunki kulturalne znacznie zwiększyłoby ich zdolność do uwolnienia własnego potencjału;
- T. mając na uwadze, że diaspory z państw trzecich w UE oraz europejskie diaspory w państwach trzecich mogą odegrać istotną rolę w zacieśnianiu stosunków kulturalnych między UE a innymi państwami;
- U. mając na uwadze, że w 1993 r. UE stworzyła specjalny system znany jako „wyjątek kulturalny”, aby chronić dobra i usługi kulturalne przed zasadami wolnego handlu, ponieważ kultura nie powinna być postrzegana jako towar handlowy i nie powinna podlegać potrzebom rynku;
- V. mając na uwadze, że Agenda ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz cele zrównoważonego rozwoju ONZ nie odnoszą się wprost do kultury, mimo że kultura stanowi światowe dobro publiczne, a także zarówno przekrojowy wymiar zrównoważonego rozwoju, jak i cel sam w sobie, co jasno pokazują globalne kampanie takie jak #Culture2030Goal;
- W. mając na uwadze, że technologie cyfrowe mają wpływ na wszystkie aspekty życia kulturalnego, a także na pracę artystów, pracowników organizacji i instytucji sektora kultury oraz mogą ułatwić im interakcje z różnymi publicznościami i otwierać dostęp do ich prac; mając na uwadze, że różne programy i inicjatywy finansowe UE, w szczególności „Horyzont Europa”, Erasmus+, Kreatywna Europa i nowy europejski Bauhaus, wspierają transformację cyfrową w sektorze; mając na uwadze, że cyfryzacja ma ogromny potencjał i zmieniła sposoby, w jakie sektor kultury i sektor kreatywny tworzą, produkują i udostępniają treści, oraz zwiększyła możliwości rozwoju i rozszerzania uczestnictwa w kulturze; mając na uwadze, że cyfryzacja stwarza także wyzwania pod względem różnorodności, godziwego wynagrodzenia i dostępu do kultury oraz pogłębia nierówności, również w wyniku braku odpowiednich umiejętności cyfrowych;
1. zauważa ogólnie zadowalającą realizację Nowego europejskiego programu działań na rzecz kultury i wspólnego komunikatu pt. „W stronę strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych”; odnotowuje jednak, że w ocenie realizacji nowego europejskiego programu działań na rzecz kultury stwierdzono niedociągnięcia, głównie pod względem priorytetów; podkreśla, że pomimo faktu, iż oba dokumenty sprostają wyzwaniom stawianym przez nieprzewidziane kryzysy, takie jak pandemia COVID-19, należy zaktualizować ich ramy strategiczne, aby określić nadrzędne cele polityki kulturalnej UE, a także praktyczne narzędzia, które należy stosować do ich wdrożenia, w tym poprzez wyjaśnienie, w jaki sposób plan prac Rady w dziedzinie kultury i strategia UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych przyczyniają się do operacyjności zaktualizowanego nowego europejskiego programu na rzecz kultury;
2. dostrzega, że plan prac Rady w dziedzinie kultury na lata 2023–2026 stanowi zasadnicze narzędzie ukierunkowania strategii państw członkowskich odnośnie do uwzględniania kwestii istotnych dla sektora kultury i sektora kreatywnego w Europie; w tym zakresie, pod względem priorytetów, plan prac Rady w dziedzinie kultury na lata 2023–2026 powinien skupiać się na:

⁽²⁰⁾ British Council i Instytut Goethego, „Cultural Value – Cultural Relations in Societies in Transition: A Literature Review” [Wartość kulturowa – stosunki kulturowe w społeczeństwach w trakcie transformacji. Przegląd literatury] (2018 r.), s. 7.

⁽²¹⁾ Rivera, T., „Distinguishing Cultural Relations From Cultural Diplomacy: The British Council’s Relationship With Her Majesty’s Government” [Odróżniając stosunki kulturalne od dyplomacji kulturalnej: relacje British Council z rządem Jej Królewskiej Mości], Figueroa Press, Los Angeles, 2015 r., s. 9–10.

Środa, 14 grudnia 2022 r.

- i. odbudowie i odporności sektora kultury i sektora kreatywnego przez dalsze zwiększanie ich zdolności do reagowania na przyszłe wstrząsy;
 - ii. kulturze i zrównoważeniu, przez traktowanie kultury jako czynnika sprzyjającego zrównoważonemu rozwojowi, dobrostanowi i sprawiedliwości społecznej;
 - iii. statusie, warunkach pracy i warunkach społecznych funkcjonowania osób zawodowo związanych z sektorem kultury i sektorem kreatywnym;
 - iv. ochronę i promowanie dziedzictwa kulturowego;
 - v. wzmacnianiu i zapewnianiu skutecznego rozwoju i wdrażania strategii międzynarodowych stosunków kulturalnych;
3. podkreśla, że plan prac Rady na lata 2023–2026 powinien zacieśniać współpracę w dziedzinie polityki kulturalnej oraz obejmować ramy oceny określające podejście do monitorowania realizacji; zauważa, że metody pracy przewidziane w planie prac Rady w dziedzinie kultury należy poddać przeglądowi, aby uprościć je pod względem proceduralnym oraz zwiększyć ich skuteczność, a także należy rozważyć ustanowienie ukierunkowanych grup roboczych;
4. przypomina, że plan prac Rady w dziedzinie kultury na lata 2023–2026 stanowi okazję do przejścia do bardziej kompleksowej polityki kulturalnej na szczeblu UE; podkreśla, że aspiracje te wymagają współmiernego finansowania; przypomina, że sektor kultury i sektor kreatywny są w stanie odzyskać tylko minimalną część generowanej przez siebie wartości ekonomicznej i wymagają nowych, alternatywnych i stabilnych źródeł finansowania;
5. z zadowoleniem przyjmuje wzmocnienie programu „Kreatywna Europa” na lata 2021–2027, zwłaszcza polegające na podwojeniu jego budżetu w porównaniu z poprzednim programem, a także większy nacisk na różnorodność kulturową, włączenie społeczne, mobilność, twórczość międzynarodową i współpracę polityczną, a także cyfryzację, zazielenianie oraz odporność sektora kultury i sektora kreatywnego; jest jednak głęboko zaniepokojony faktem, że program „Kreatywna Europa” jest nadal w znacznym stopniu niedofinansowany pod względem realizacji celów oraz że wszelkie roczne cięcia budżetowe w programie poważnie zaszkodzą odbudowie sektora kultury i sektora kreatywnego; zwraca jednak uwagę, że konieczne jest zapewnienie odpowiedniego poziomu finansowania programu „Kreatywna Europa” podczas kolejnego przeglądu wieloletnich ram finansowych (WRF);
6. zachęca państwa członkowskie, aby w pełni wykorzystały potencjał finansowania, programów i strategii politycznych UE poświęconych kulturze oraz ich synergii z odpowiednimi programami, w szczególności z programem „Horyzont Europa”, Erasmus+, nowym europejskim Bauhausem i innymi; zachęca Komisję, aby nadal wykorzystywała te synergie z myślą o maksymalizacji ich pozytywnych efektów, zarówno pod względem merytorycznym, jak i pod względem dostępności finansowania w ich obydwu wymiarach: wewnętrznym i zewnętrznym; nalega, aby kultura i dziedzictwo kulturowe uwzględniano horyzontalnie we wszystkich strategiach politycznych UE, a w szczególności w polityce zielonej i cyfrowej transformacji; zachęca państwa członkowskie, aby wspierały rozwój kultury i badań technicznych oraz by chroniły dziedzictwo naturalne, historyczne i artystyczne, również w interesie przyszłych pokoleń;
7. zauważa, że w otwartej metodzie koordynacji w dziedzinie kultury brakuje konkretnych i instytucjonalizowanych mechanizmów działań następczych; zaleca w związku z tym wdrożenie specjalnych harmonogramów i wskaźników, które mogą pozwalać na działania następcze lub ocenę wyników państw członkowskich; apeluje o rozszerzenie współpracy z krajami spoza UE w grupach roboczych ds. otwartej metody koordynacji, gdyż wykazano, że jest ona korzystna;
8. ubolewa nad faktem, że sprawozdania sporządzane na szczeblu grupy roboczej ds. otwartej metody koordynacji mają ograniczony bezpośredni wpływ na kształtowanie polityki na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym ze względu na brak należytego rozpowszechniania i łączności między uczestniczącymi krajami i ministerstwami krajowymi; zaleca w związku z tym, aby sporządzano sprawozdania zawierające jasne i konkretne zalecenia polityczne z zastosowaniem podejścia w większym stopniu opartego na dowodach; ponadto zachęca Komisję, aby szeroko rozpowszechniała – w postaci cyfrowej, na szczeblu krajowym i unijnym i w jak największej liczbie języków – informacje o ustaleniach grupy roboczej ds. otwartej metody koordynacji;
9. z zadowoleniem przyjmuje zainicjowanie zorganizowanego dialogu Głosy kultury, zapewniającego platformę, na której organizacje społeczeństwa obywatelskiego z sektora kultury mogą współpracować z Komisją i grupą ds. otwartej metody koordynacji; zauważa, że zorganizowany dialog ze społeczeństwem obywatelskim ułatwia współpracę międzysektorową, tworzenie sieci kontaktów i wymianę; zwraca jednak uwagę, że interakcje między platformami grupy ds. otwartej metody koordynacji i zorganizowanego dialogu są niewystarczające, i w związku z tym zachęca do częstszych i systematycznych wymian między członkami zorganizowanego dialogu i grupy ds. otwartej metody koordynacji, a także do rozszerzenia uczestnictwa na wszystkie podsektory; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby regularnie podejmowały działania następcze w związku z zaleceniami przedstawianymi w sprawozdaniach końcowych, na konferencjach, warsztatach oraz wszelkich innych wydarzeniach organizowanych w strukturach grupy ds. otwartej metody koordynacji i otwartego dialogu; zachęca państwa członkowskie, aby podejmowały działania następcze w związku z tymi zaleceniami w formie konkretnych zmian w polityce i planów działania;

Środa, 14 grudnia 2022 r.

10. z zadowoleniem przyjmuje projekt pilotażowy – ustanowienie Centrum dziedzictwa europejskiego, wspierający całościowe i opłacalne działania następcze w związku z Europejskim Rokiem Dziedzictwa Kulturowego; zgodnie z rezolucją Parlamentu w sprawie zapewnienia długotrwałych efektów politycznych Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego⁽²²⁾; zwraca się do Komisji i państw członkowskich, aby wspierały tworzenie większej liczby partnerstw z sektorem prywatnym, publicznym i nienastawionym na zysk w celu zachowania dziedzictwa kulturowego, przy pełnym poszanowaniu zasady dodatkowości, oraz by przeprowadziły przegląd i aktualizację europejskich ram działania w zakresie dziedzictwa kulturowego dla zapewnienia ochrony dziedzictwa kulturowego w Europie po pandemii; podkreśla, że ważne jest dalsze rozwijanie tej spuścizny z wykorzystaniem dostępnych zasobów; ponownie podkreśla, że ważny jest znak dziedzictwa europejskiego jako projekt, który w innowacyjny podnosi świadomość kulturalnych i historycznych korzeni UE;

11. zachęca państwa członkowskie, aby w pełni zastosowały zasadę zapisaną w art. 27 Powszechnej deklaracji praw człowieka i uznały prawo do życia kulturalnego, artystycznego i naukowego oraz związanych z nim praw kulturalnych jako praw człowieka, co umożliwi wszystkim osobom uczestniczenie w życiu kulturalnym społeczności, korzystanie ze sztuki i dzielenie się korzyściami z niej; wzywa państwa członkowskie, aby podjęły wszystkie odpowiednie środki w celu wyeliminowania wszelkich przeszkód dla korzystania z takich praw, w tym m.in. przeszkód związanych z cechami społeczno-ekonomicznymi, dochodem i dostępnością fizyczną, a także do zapewnienia wszystkim odpowiednich warunków do swobodnego angażowania się w działalność kulturalną;

12. podkreśla, że wolność wyrazu artystycznego jest kluczowym elementem twórczości i produkcji kulturalnej, gdyż gwarantuje, że dzieła sztuki odzwierciedlają różnorodność i bogactwo naszych społeczeństw, w związku z czym należy zagwarantować ją wszystkim twórcom; zachęca Komisję, aby w corocznych sprawozdaniach uwzględniała wolność wyrazu artystycznego jako samodzielny wskaźnik poszanowania praworządności; zachęca Komisję i Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ), aby przeanalizowały konkretne ścieżki postępowania pozwalające na zachowanie wolności wyrazu artystycznego zagrożonych artystów, zwłaszcza w wyniku wojen i niestabilności politycznej;

13. potwierdza swoje zdecydowane zaangażowanie na rzecz równouprawnienia płci i popiera uwzględnianie aspektu płci jako jedno z podejść politycznych służących zapewnieniu równouprawnienia; przypomina o roli, jaką kultura może odegrać w propagowaniu równości płci, a także we wzmacnianiu pozycji gospodarczej i kulturowej kobiet i mniejszości płciowych; apeluje do Komisji, aby wyszła poza propozycję wprowadzenia kryteriów selekcji nagradzających projekty, które gwarantują równouprawnienie płci w danej organizacji, i dodała mechanizmy monitorowania i oceny umożliwiające pozyskiwanie wystarczających danych dotyczących równouprawnienia płci i uwzględniania aspektu płci wśród beneficjentów poszczególnych programów europejskich, a także ewentualne środki na rzecz usprawnień; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby ułatwiały kobietom i mniejszościom płciowym dostęp do sektora kultury i sektora kreatywnego, w tym do przedsiębiorczości;

14. podkreśla, że gromadzenie danych należy uznać za zasadniczy priorytet przekrojowy w nowym planie prac Rady w dziedzinie kultury na lata 2023–2026; apeluje do państw członkowskich i Komisji o większe wysiłki na rzecz gromadzenia aktualnych i porównywalnych danych dotyczących kultury, w tym przez identyfikację i analizę porównawczą dobrych praktyk oraz strukturalne zaangażowanie ekspertów, zainteresowanych stron, organów publicznych i publiczności, nie tylko z sektora kultury, lecz również ze wszystkich sektorów gospodarki;

15. podkreśla, że niezbędne są bardziej rygorystyczne monitorowanie i ocena realizacji wszystkich działań w ramach określonych przez nowy europejski program na rzecz kultury i wspólny komunikat z 2016 r. pt. „W stronę strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych”, na szczeblu zarówno strategicznym, jak i projektowym, w oparciu o cele zarówno ilościowe, jak i jakościowe, z myślą o systematycznej, spełniającej wysokie standardy sprawozdawczości; zwraca się do Komisji, aby rozwinęła dodatkowe wskaźniki i szerszą perspektywę w zakresie oceny wyników projektów, z uwzględnieniem także rezultatów jakościowych, takich jak wartości odnoszące się do budowania społeczności i wnioski wyciągnięte z przerwanych projektów; apeluje do Komisji i państw członkowskich, aby zapewniły długofalowe zrównoważenie finansowanych przez UE projektów i inicjatyw kulturalnych;

Wymiar społeczny

16. zachęca państwa członkowskie, aby propagowały aktywne i bierne uczestnictwo osób w działalności kulturalnej i artystycznej oraz by inwestowały w nie nie tylko za pomocą kampanii komunikacyjnych i informacyjnych, lecz także i głównie za pomocą spójnych, kompleksowych i włączających środków politycznych i zachęt, co pozwoli zidentyfikować i usunąć administracyjne, finansowe i językowe bariery utrudniające uczestnictwo, w tym bariery związane z cechami

⁽²²⁾ Dz.U. C 456 z 10.11.2021, s. 24.

Środa, 14 grudnia 2022 r.

społeczno-ekonomicznymi, dochodami i dostępnością fizyczną, również z myślą o grupach zmarginalizowanych, znajdujących się w niekorzystnej sytuacji i znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów podmiejskich, wiejskich i odizolowanych, a także obszarów zagrożonych wyludnieniem;

17. zachęca państwa członkowskie, aby promowały już prowadzone działania kulturalne i artystyczne oraz zapewniały dalsze możliwości aktywnego uczestnictwa, by zwiększały zdolność dotarcia do nowych odbiorców, by włączały cele dotyczące uczestnictwa w kulturze do głównego nurtu procesu kształtowania polityki wykraczającego poza politykę kulturalną, a także by przyjęły podejście oparte na prawach kulturalnych, które polega na odejściu od wąskiego skupiania się na dostępie na rzecz znacznego uczestnictwa, bez pozostawiania nikogo w tyle;

18. ubolewa, że najnowsze dostępne dane na temat uczestnictwa w kulturze zgromadzone przez Eurostat pochodzą z 2015 r.; biorąc pod uwagę dramatyczne zmiany, jakim uległy od tego czasu sektor kultury i sektor kreatywny, zwłaszcza w wyniku pandemii COVID-19 oraz innowacji technologicznych, zachęca Komisję, aby zorganizowała badanie Eurostatu poświęcone uczestnictwu w kulturze i trendom w UE, służące gromadzeniu i analizie danych statystycznych na różnych poziomach terytorialnych (krajowym, regionalnym itp.), ze zwróceniem szczególnej uwagi na uczestnictwo na obszarach podmiejskich, wiejskich i peryferyjnych, a także w zmarginalizowanych społecznościach społeczno-ekonomicznych oraz grupach znajdujących się w trudnej sytuacji i szczególnie wrażliwych;

19. dostrzega prace Komisji mające na celu wykorzystanie siły kultury i różnorodności kulturowej w budowaniu spójności społecznej, dobrostanu i uczestnictwa oraz we wzmacnianiu postaw obywatelskich w ogóle, wiedzy o prawach i wartościach UE oraz demokracji; podkreśla rolę kultury w czasach kryzysu i wzywa, aby oceniono, które strategie i polityki kulturalne okazały się skuteczne w pozytywnym wpływie na włączenie społeczne, możliwości zatrudnienia i rozwój gospodarczy; zaleca kontynuowanie prac w tym celu oraz oparcie się o wyniki i wnioski wyciągnięte ze wszystkich odpowiednich projektów i warsztatów, takich jak warsztaty dla ekspertów z państw członkowskich UE na temat kultury na rzecz spójności społecznej, które odbyły się w listopadzie 2020 r., oraz z karty demokracji kulturalnej z Porto Santo;

20. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zapewniły włączenie w działania i inicjatywy kulturalne najbardziej zmarginalizowanych i niedostatecznie reprezentowanych grup nie tylko jako biernych odbiorców, ale również jako aktywnych twórców tych działań, co wzmocni poczucie wspólnej przynależności i wspólnej przyszłości wszystkich osób; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie niezależnego badania „Znaczenie uczestnictwa obywateli w kulturze dla zaangażowania obywatelskiego i demokracji – wnioski polityczne wyciągnięte z badań międzynarodowych” i oczekuje na publikację jego wyników w listopadzie 2022 r.; zachęca Komisję, aby udostępniła wyniki badania i podjęła odpowiednie działania następcze;

21. podkreśla, że programy kulturalne mają duże znaczenie w integracji uchodźców i migrantów ze społeczeństwami europejskimi, oraz zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby nadal propagowały działania przewidziane w nowym europejskim programie na rzecz kultury, odnoszące się do integracji uchodźców i innych migrantów;

22. zachęca państwa członkowskie, aby uznały rolę sztuki i kultury w propagowaniu zdrowego stylu życia, zdrowia psychicznego jednostki i dobrostanu społecznego; podkreśla znaczenie inicjatyw kulturalnych i artystycznych mających na celu poprawę stanu zdrowia i jakości życia osób z niepełnosprawnościami; ubolewa nad szkodą, jaką spowodowało przerwanie takich działań w czasie pandemii COVID-19; w związku z tym wzywa państwa członkowskie, aby włączały sztukę i kulturę do środków mających na celu udzielenie pełnego wsparcia psychospołecznego dla najsłabszych i znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji grup i społeczności;

23. podkreśla, że kultura ma podstawowe znaczenie dla rozwoju tożsamości i indywidualnej ekspresji, w szczególności w przypadku osób, które często padają ofiarą dyskryminacji (na przykład kobiet, mniejszości etnicznych i innych, osób z niepełnosprawnościami i członków społeczności LGBTIQ+), a także dla lepszego zrozumienia społeczeństwa i kompetencji międzykulturowych, co przyczynia się do zwalczania nienawiści i rasizmu oraz do budowania pokojowych społeczeństw;

24. podkreśla znaczenie kultury dla uczenia się przez całe życie osób w każdym wieku; wyraża zaniepokojenie powszechnym zawężaniem programów szkolnych, z widoczną tendencją do przypisywania sztuce i dyscyplinom artystycznym pozycji bardziej marginalnej w porównaniu z innymi przedmiotami; przypomina o znaczeniu kompleksowych i dobrze zorganizowanych programów nauczania, które obejmują sztukę i dyscypliny artystyczne, z myślą o zwiększeniu odpowiedzialności i zdolności jednostki do angażowania się w działalność kulturalną, a także podkreśla, że należy promować odpowiednie umiejętności; w związku z tym wzywa państwa członkowskie, aby przeznaczały odpowiednie środki finansowe i kadrowe oraz stosowały zachęty na rzecz sztuki i dyscyplin artystycznych

Środa, 14 grudnia 2022 r.

jako przedmiotów szkolnych i zajęć pozalekcyjnych na wszystkich etapach kształcenia, a także by szkoliły nauczycieli z naciskiem na znaczenie i siłę kultury dla dobrostanu społeczeństwa i ogólnego; w związku z tym apeluje do Komisji, aby wyszła poza „podejście STEM” i w pełni przyjęła w jego miejsce „podejście STEAM” (nauki przyrodnicze, technologia, inżynieria, sztuka i matematyka);

25. apeluje, aby równolegle do prac nad stałą profesjonalizacją sektora kultury i sektora kreatywnego opracowywać strategię na rzecz wspierania licznych artystów-amatorów w Europie;

26. przypomina, że mobilność transgraniczna pozostaje zasadniczym elementem kariery zawodowej artystów i pracowników sektora kultury, w tym artystów i pracowników sektora kultury, którzy są obywatelami państw trzecich; podkreśla zatem, że ważne jest wzajemne uznawanie i możliwość transgranicznego przenoszenia kompetencji artystycznych oraz kreatywnych umiejętności i kwalifikacji, aby je ułatwić; przypomina, że instrumenty finansowe wspierające i zwiększające możliwości międzynarodowej mobilności powinny również propagować równowagę między życiem zawodowym a prywatnym artystów i pracowników sektora kultury oraz jak najszerszej stymulować mobilność zrównoważoną środowiskowo i społecznie;

27. podkreśla, że mobilność studentów i młodych specjalistów w sektorze kultury i sektorze kreatywnym jest ważna dla umożliwiania szerszej i bardziej zróżnicowanej edukacji, zapewniania bardziej konkretnych i atrakcyjnych perspektyw kariery oraz oferowania szerokiego i zróżnicowanego zakresu działań kulturalnych; zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby w tym celu w większym stopniu umożliwiały mobilność, w tym za pośrednictwem programu Erasmus+ oraz innych inicjatyw europejskich i krajowych;

28. wzywa Komisję, w oparciu o sukces bezpłatnej inicjatywy Interrail dla młodych ludzi „DiscoverEU”, by zbadała możliwości stworzenia działania w ramach programu Erasmus+ dla młodych Europejczyków przewidującego wydawanie bonu podróжного na zwiedzanie i odkrywanie Dróg św. Jakuba i innych Europejskich Szlaków Kulturowych;

29. przypomina Komisji i państwom członkowskim o zobowiązaniach, którym UE dała wyraz przez ratyfikację Konwencji UNESCO z 2005 r. w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego, dotyczących w szczególności wymiany w zakresie mobilności oraz ułatwiania podróży do państw członkowskich zgodnie z zasadą preferencyjnego traktowania artystów oraz innych pracowników i działaczy sektora kultury, a także dóbr i usług kulturalnych z krajów rozwijających się; wzywa Komisję, aby zaproponowała sposoby ułatwiania mobilności pracowników sektora kultury z państw trzecich, zwłaszcza pochodzących z globalnego Południa, za pomocą odpowiednich ram instytucjonalnych i prawnych, w tym ułatwień wizowych;

30. z zadowoleniem przyjmuje ustanowienie programu mobilności dla sektora kultury Culture Moves Europe z myślą o osobach zawodowo związanych z sektorem kultury i sektorem kreatywnym w ramach programu „Kreatywna Europa”; podkreśla, że pełne wykorzystanie potencjału tego programu zostanie osiągnięte, jeśli wesprze go w przyszłości odpowiedni budżet oraz jeśli uda mu się trafić do szerszej publiczności; żałuje jednak, że nadal istnieją administracyjne, finansowe i językowe przeszkody dla mobilności, oraz apeluje, aby w ramach wspomnianego programu wyeliminowano utrzymujące się bariery strukturalne dla mobilności artystów i pracowników sektora kultury; apeluje o promowanie transgranicznych podejść do kultury i poszukiwanie partnerów do tworzenia dużych europejskich i międzynarodowych koprodukcji kulturalnych i programów rezydencji, aby wspierać mobilność artystów i twórców przez zacieśnianie współpracy między wszystkimi zaangażowanymi podmiotami i wymianę najlepszych praktyk, w tym z krajami nienależącymi do UE;

31. apeluje do Komisji i państw członkowskich, aby zwiększyły starania o zapewnienie artystom oraz innym pracownikom i działaczom sektora kultury wysokiej jakości informacji dotyczących mobilności i programów wymiany, a także wsparcia materialnego umożliwiającego przezwyciężenie wszelkich rodzajów przeszkód dla mobilności w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, w tym przeszkód administracyjnych, finansowych i językowych, a także przeszkód związanych z niepełnosprawnością;

Wymiar gospodarczy

32. uważa, że osoby pracujące w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, które silnie odczuły wpływ pandemii COVID-19, powinny odnieść korzyści z prawdziwej i ukierunkowanej odbudowy Europy, w szczególności biorąc pod uwagę fakt, że są to sektory skupiające głównie osoby fizyczne oraz mikro- i małe organizacje i przedsiębiorstwa pracujące na podstawie nietypowych schematów zatrudnienia, w niepełnym wymiarze czasu pracy lub umów dotyczących danego projektu, uzyskujące nieregularne dochody i pozbawione długoterminowej przewidywalności finansowej; wzywa państwa członkowskie, aby przeznaczały 2 % budżetu na kulturę, o co kilkakrotnie zwracał się Parlament;

Środa, 14 grudnia 2022 r.

33. z zadowoleniem przyjmuje wsparcie Komisji dla państw członkowskich dotyczące zapewnienia godziwego wynagrodzenia i poprawy warunków społeczno-ekonomicznych dla artystów i twórców w drodze dialogów ogólnych i sektorowych; podkreśla, że – oprócz środków wspierających odbudowę gospodarczą sektora kultury i sektora kreatywnego – wsparcie z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności należy w szczególności wykorzystać na poprawę warunków pracy osób zawodowo związanych z sektorem kultury i sektorem kreatywnym, ich szkolenie oraz podnoszenie i zmianę ich kwalifikacji, aby dotrzymywały tempa trwającym zmianom strukturalnym w tych sektorach;

34. przypomina jednak, że niejednorodność inwestycji publicznych prowadzi do odbudowy gospodarczej różnych prędkości w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, powoduje pogłębione dysproporcje w ekosystemie kulturowym UE, który potrzebuje stabilnej i niezawodnej struktury oraz solidnego i niezawodnego finansowania, oraz ostatecznie zagraża różnorodności kulturowej Europy; podkreśla, że przy odbudowie sektora kultury i sektora kreatywnym należy uwzględnić bieżące wysiłki na rzecz zwiększenia zrównoważonego charakteru i cyfryzacji, a także poprawić warunki pracy i wynagrodzenia pracowników tych sektorów, aby przezwyciężyć problemy strukturalne, które istniały już przed pandemią COVID-19;

35. przypomina Komisji o swoich wielokrotnie powtarzanych apelach o zaproponowanie europejskiego statusu artystów, który wprowadziłby wspólne ramy dla odpowiednich, uczciwych i przejrzystych warunków pracy i minimalnych standardów wspólnych dla wszystkich państw UE, w tym godziwego wynagrodzenia, z pełnym poszanowaniem obowiązków państw członkowskich w odniesieniu do rynku pracy i polityki kulturalnej, aby poprawić społeczno-ekonomiczne warunki życia i pracy wszystkich osób pracujących w sektorze kultury i sektorze kreatywnym we wszystkich państwach członkowskich, co de facto zagwarantuje prawdziwą kreatywność i wolność wyrazu; oczekuje na publikację odpowiedniego sprawozdania grupy roboczej ds. otwartej metody koordynacji, spodziewaną do połowy 2023 r.; apeluje, aby wkład ze strony odnośnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym partnerów społecznych w sprawach związanych z ochroną socjalną, był należycie uwzględniany z myślą o zapewnieniu odpowiednich działań następczych w tym zakresie;

36. ponadto zachęca wszystkie państwa członkowskie, aby wdrożyły dyrektywę (UE) 2019/790 w sprawie prawa autorskiego na jednolitym rynku cyfrowym⁽²³⁾, oraz apeluje do tych państw członkowskich, które jeszcze tego nie uczyniły, by transponowały dyrektywę do prawa krajowego, co zagwarantuje autorom i wykonawcom sprawiedliwe, odpowiednie i proporcjonalne wynagrodzenie; wzywa Komisję, aby wspierała wysiłki na rzecz transpozycji i wdrożenia;

37. zauważa z ubolewaniem, że procedury ubiegania się o unijne finansowanie, w tym w ramach programu „Kreatywna Europa”, są często nadal zbyt uciążliwe i niepotrzebnie stwarzają przeszkody dla wszystkich potencjalnych beneficjentów, zwłaszcza dla mikro- i małych organizacji w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, których zdolności administracyjne są ograniczone, oraz że dotyczy to organizacji zarówno w Europie, jak i w państwach trzecich; w związku z tym wzywa Komisję, aby podjęła działania propagujące poszczególne możliwości finansowania oraz by bardziej uprościła te procedury, co umożliwi dostęp do finansowania UE szerszemu gronu różnorodnych organizacji, w tym małym i średnim organizacjom na obszarach znajdujących się w najbardziej niekorzystnej sytuacji;

38. zwraca się do Komisji o wdrożenie zasady wielojęzyczności i różnorodności kulturowej przy upraszczaniu tych procedur, co umożliwi składanie wniosków w dodatkowych językach (począwszy od języków europejskich), aby zapewnić równe szanse organizacjom i osobom prywatnym, które nie dysponują możliwościami lub środkami pozwalającymi na zapewnienie tłumaczenia na język angielski;

39. z zadowoleniem przyjmuje utworzenie „finansowania kaskadowego” jako środka pozwalającego skuteczniej trafić do wszystkich beneficjentów, zwłaszcza osób fizycznych oraz małych i średnich organizacji; zwraca się do Komisji o poszerzenie zakresu takich rozwiązań we wszystkich programach istotnych dla sektora kultury i sektora kreatywnego; doradza Komisji, aby przy opracowywaniu takich rozwiązań uwzględniła zaangażowanie organizacji pośredniczących, kwestii potencjalnych konfliktów interesów między pośrednikiem a odbiorcami końcowymi, kosztów ogólnych ponoszonych przez pośredników w zakresie logistyki i administrowania dotacjami oraz kryteriów wyboru i końcowej oceny dotacji;

40. apeluje do Komisji i państw członkowskich o zapewnienie, aby unijne i krajowe polityki i inicjatywy w zakresie kultury były wsparte wystarczającym finansowaniem, łatwiejszym dostępem do kredytów i zdolnościami, szczególnie w okresie poważnych trudności gospodarczych, tak aby wyjść poza podejście oparte na zarządzaniu kryzysowym i przyjąć w jego miejsce długofalową strategię w dziedzinie polityki kulturalnej;

⁽²³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE (Dz.U. L 130 z 17.5.2019, s. 92).

Środa, 14 grudnia 2022 r.

41. przypomina o kluczowym celu Komisji, jakim jest wspieranie rozwoju partnerstw kreatywnych między sektorem kultury i innymi sektorami;
42. zwraca uwagę na skuteczne oddziaływanie inicjatywy Europejskich Stolic Kultury na rozwój miast i regionów w całej UE i w krajach stowarzyszonych; podkreśla, że niezbędne jest dodatkowe finansowanie Europejskich Stolic Kultury, gdyż pandemia COVID-19, a następnie rosnąca inflacja znacznie pogorszyły warunki realizacji tej inicjatywy; z zadowoleniem przyjmuje przedstawiony przez Komisję Monitor miast kultury i kreatywności, opracowany przez Wspólne Centrum Badawcze, który wnosi wkład w obiektywną ocenę zasobów kulturowych i przyrodniczych regionów i miast na podstawie związku między kulturą a turystyką; zachęca Komisję, aby podjęła działania następcze w związku z projektem politycznym „Kulturalne i twórcze przestrzenie i miasta” w celu propagowania uczestnictwa w kulturze oraz rewitalizacji społecznej i rewitalizacji obszarów miejskich;
43. doradza Komisji i państwom członkowskim, aby korzystały z zaleceń przedstawionych w sprawozdaniu grupy roboczej ds. otwartej metody koordynacji w sprawie zrównoważonej turystyki kulturalnej w celu zapewnienia właściwej równowagi między ochroną i zachowaniem dziedzictwa kulturowego z jednej strony a poprawą dostępu dla zwiedzających i stanu obiektów z drugiej; jednocześnie wzywa państwa członkowskie, aby zachowały czujność w odniesieniu do zagrożeń, jakie dla dziedzictwa kulturowego i ekosystemów naturalnych niesie ze sobą masowa turystyka, oraz podkreśla, że należy znaleźć równowagę między wzrostem i rozwojem sektora turystyki w miastach będących ośrodkami sztuki i turystyki a jakością życia obywateli, którzy tam mieszkają na stałe;
44. dostrzega ważny wkład inicjatywy nowego europejskiego Bauhausu jako inicjatywy kreatywnej oraz między- i transdyscyplinarnej, która zmierza do osiągnięcia celów unijnego Zielonego Nowego Ładu przez połączenie światów nauki, technologii, sztuki i kultury oraz uwzględnianie zrównoważoności środowiskowej we wszystkich politykach UE; przypomina, że inicjatywa ta powinna opierać się na innowacjach na wszystkich szczeblach oraz na aktywnym uczestnictwie i szerokim zaangażowaniu wszystkich osób, w tym osób ze środowisk znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, i społeczności lokalnych; podkreśla, że nowy plan prac Rady w dziedzinie kultury powinien odzwierciedlać znaczenie nowego europejskiego Bauhausu, w tym jego wymiar zewnętrzny, z jasno określonymi spodziewanymi rezultatami; ponownie wzywa Komisję, aby pilnie przedstawiła wniosek o uznanie nowego europejskiego Bauhausu za nowy, samodzielny i niedawno ustanowiony program unijny w kolejnych WRF;
45. zwraca uwagę na ogromny wkład sztuki i kultury w podnoszenie świadomości na temat kwestii związanych ze środowiskiem, klimatem i zrównoważeniem oraz ich wymiaru społecznego, a także w inspirowanie do pozytywnej zmiany zachowań; przypomina w szczególności, że wiedza tradycyjna, stanowiąca część dziedzictwa kulturowego, ma kluczowe znaczenie dla wzmocnienia wysiłków na rzecz łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej; w tym celu zachęca Komisję, aby ściślej współpracowała z państwami członkowskimi i społeczeństwem obywatelskim oraz z organizacjami krajowymi i lokalnymi w celu podnoszenia świadomości na ten temat wśród obywateli oraz by zapewniła specjalne finansowanie takich inicjatyw kulturalnych przez synergie z innymi specjalnymi programami, funduszami i politykami UE;
46. zachęca Komisję, ESDZ oraz państwa członkowskie, aby opracowywały programy kulturalne zgodnie z zasadami zrównoważenia środowiskowego i przeciwdziałania kryzysowi klimatycznemu oraz by oceniły środowiskowe oddziaływanie wszystkich finansowanych przez UE projektów w całym ich cyklu życia; zaleca, aby zainteresowane strony i beneficjenci finansowania unijnego poszukiwali najbardziej przyjaznych dla środowiska metod i podejść w projektowaniu, planowaniu i realizacji projektów;
47. z zadowoleniem przyjmuje sprawozdanie grupy roboczej ds. otwartej metody koordynacji pt. „Wzmacnianie odporności dziedzictwa kulturowego na zmianę klimatu – gdzie Europejski Zielony Ład spotyka się z dziedzictwem kulturowym” oraz zachęca Komisję i państwa członkowskie, by aktywnie podejmowały działania następcze w związku z zaleceniami i korzystały z przykładów dobrych praktyk;
48. zauważa, że przy odbudowie dziedzictwa kulturowego i tradycyjnych budynków szczególną uwagę należy zwracać na kwestie zrównoważoności; uznaje potencjał nowego europejskiego Bauhausu dla przyczyniania się do ochrony i odbudowy miast i ich dziedzictwa kulturowego w przypadku klęsk żywiołowych i zagrożeń spowodowanych przez człowieka; podkreśla, że państwa członkowskie powinny nadal wymieniać się – między sobą oraz z państwami trzecimi – najlepszymi praktykami w zakresie ochrony, zachowania i odbudowy dziedzictwa kulturowego, w tym innowacyjnymi środkami poprawiającymi efektywność energetyczną istniejących budynków, przy jednoczesnym zachowaniu ich znaczenia architektonicznego lub charakteru historycznego, ze szczególnym uwzględnieniem autentyczności i jakości końcowego wyniku renowacji, tak aby uniknąć wpływu na integralność fizyczną, spójność architektoniczną, charakter historyczny lub wartość budynków historycznych lub o wartości artystycznej, zgodnie z odpowiednimi krajowymi przepisami dotyczącymi ochrony oraz z kartą wenecką z 1964 r. na rzecz konserwacji i restauracji zabytków i miejsc zabytkowych;
49. przypomina o art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, stanowiącym, że zadaniem UE jest czuwanie nad ochroną i rozwojem dziedzictwa kulturowego Europy; podkreśla, że utrzymanie wymaganego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego nie stoi w sprzeczności z ochroną dziedzictwa europejskiego; zwraca uwagę, że w opublikowanym w 2022 r. sprawozdaniu na temat zwiększania odporności dziedzictwa kulturowego na zmianę

Środa, 14 grudnia 2022 r.

klimatu sporządzonym przez ekspertów z Komisji i państw członkowskich wyraźnie stwierdzono, że kryzysu klimatycznego nie można rozwiązać w sytuacji kryzysu związanego z dziedzictwem kulturowym; wzywa zatem Komisję, aby brała te względy pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o włączeniu substancji wymagających zezwolenia do wykazu w załączniku XIV do rozporządzenia w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), jeżeli substancje te są niezbędne do odtworzenia dziedzictwa kulturowego; zwraca się do Komisji, aby w takich przypadkach starannie oceniała korzyści społeczno-ekonomiczne wynikające ze stosowania takich substancji w stosunku do ryzyka dla zdrowia ludzkiego lub środowiska, tak aby odpowiednio chronić oba interesy; apeluje również, by rozważyła, czy istnieją odpowiednie substancje lub technologie alternatywne, zgodnie z art. 60 i art. 58 ust. 2 (i innymi odpowiednimi artykułami) rozporządzenia REACH; podkreśla, że sektor dziedzictwa kulturowego podjął wzorcowe kroki, jeśli chodzi o wymogi prawne mające chronić rzemieślników i artystów prowadzących działalność zawodową; apeluje o wyłączenia i odstępstwa, w stosownych przypadkach, od wyżej wymienionego rozporządzenia dla sektora kultury i działalności związanej z dziedzictwem kulturowym, aby uniknąć zamknięcia lub delokalizacji wielu zakładów rzemieślniczych oraz wszelkiego negatywnego wpływu na odbudowę, utrzymanie i ochronę rozległego dziedzictwa UE; wzywa instytucje europejskie, aby konsultowały się z sektorem dziedzictwa kulturowego i angażowały go we wszystkie wstępne dyskusje dotyczące zmian regulacyjnych lub legislacyjnych mogących mieć bezpośredni wpływ na ich działalność;

50. wzywa Komisję i ESDZ, aby zacieśniły współpracę z Radą Europy, w tym w odniesieniu do szlaków kulturowych, z myślą o promowaniu podstawowych wartości różnorodności kulturowej, dialogu międzykulturowego i zrównoważonego rozwoju terytorialnego mniej znanych celów podróży, a jednocześnie przy zachowaniu, ochronie i odbudowie dziedzictwa kulturowego i naturalnego tych miejsc;

51. zauważa znaczenie cyfryzacji jako środka zwiększającego korzyści płynące z dziedzictwa kulturowego; kładzie nacisk na wyzwania, jakie narzuca cyfryzacja sektora kultury i sektora kreatywnego, oraz na potrzebę ciągłej refleksji nad modelami biznesowymi w tych sektorach i przekształcaniem ich, a także na potrzebę przekwalifikowania pracowników sektora kultury i sektora kreatywnego; podkreśla, że należy zagwarantować finansowanie zrównoważonej cyfryzacji oraz zachowania i dostępności w internecie treści kulturalnych i kreatywnych oraz europejskiego dziedzictwa kulturowego; przypomina, że należy inwestować w umiejętności cyfrowe dla wszystkich, w tym jako w środek korzystania z kultury;

52. zwraca się do Komisji i państw członkowskich, aby przy podejmowaniu kwestii cyfryzacji dziedzictwa kulturowego zwracały uwagę na zmiany związane z metawersum i chroniły europejskie dziedzictwo kulturowe, gdy jest ono wirtualnie powielane lub w jakikolwiek sposób transponowane do metawersum;

53. odnotowuje w szczególności pozytywny wkład unijnych centrów innowacji cyfrowych oraz laboratoriów innowacji w sektorze kreatywnym, które wspierają potencjał innowacyjny przemysłu europejskiego w dziedzinie cyfrowej i audiowizualnej;

54. z zadowoleniem odnotowuje włączenie do programu „Horyzont Europa” klastra „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne” oraz większą liczbę zaproszeń do składania wniosków dotyczących badań i innowacji w zakresie dziedzictwa kulturowego oraz sektora kultury i sektora kreatywnego, a także uruchomienie nowej wspólnoty wiedzy i innowacji Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) poświęconej kulturze i kreatywności; oczekuje na wyniki tych zaproszeń do składania wniosków, w szczególności na wkład, jaki badania i rozwój mogą wnieść w rozwój międzynarodowych stosunków kulturalnych w Europie;

55. dostrzega ogromne znaczenie wartości niematerialnych i prawnych oraz sektorów intensywnie korzystających z własności intelektualnej dla wzrostu gospodarczego UE, a także jej odporności kulturowej i widoczności oraz podkreśla kluczową rolę, jaką własność intelektualna odgrywa już w transformacji cyfrowej Europy; podkreśla potrzebę odpowiedniego wzmocnienia ochrony prawnej tych dóbr i sektorów, tak aby wszyscy twórcy dzieł kultury i utworów mogli korzystać z przysługujących im praw własności intelektualnej; wzywa w związku z tym Komisję do podjęcia wszelkich niezbędnych środków, aby chronić własność intelektualną zdigitalizowanego europejskiego krajobrazu;

56. wyraża ubolewanie z powodu stopniowego zanikania materiałów kulturowych w formie papierowej oraz konsekwencji, jakie ta tendencja ma dla sektora wydawniczego, w szczególności dla małych i średnich wydawnictw i księgarni;

Wymiar zewnętrzny i międzynarodowe stosunki kulturalne

57. uważa, że kultura i dialog międzykulturowy wnoszą kluczowy wkład we wspieranie wzajemnego zrozumienia w społeczeństwie i między różnymi społeczeństwami oraz w przywracanie komunikacji ponad granicami językowymi na arenie międzynarodowej w trudnych kontekstach globalnych, gdyż ukazują wartość różnorodności kulturowej i praw człowieka, ich poszanowanie i wspieranie; podkreśla rolę, jaką UE odgrywa w propagowaniu stałego dialogu na temat

Środa, 14 grudnia 2022 r.

polityki kulturalnej między państwami członkowskimi a państwami trzecimi, oraz wzywa państwa członkowskie, aby zapewniły w związku z tym odpowiednie finansowanie w celu wzmocnienia międzynarodowego potencjału UE w dziedzinie kultury oraz umożliwienia europejskim sektorom kultury i sektorom kreatywnym, w tym mniejszym organizacjom i artystom, aktywności na arenie międzynarodowej;

58. potępiła wykorzystywanie kultury, w tym za pośrednictwem instytucji kulturalnych i edukacyjnych, w szczególności przez autorytarne rządy, które próbują na nowo zdefiniować międzynarodowe zasady i wartości, kwestionując ich powszechność, oraz wywierać wpływ polityczny, naruszając wolność artystyczną i akademicką;

59. podkreśla potencjał międzynarodowych stosunków kulturalnych UE pod względem zwalczania dezinformacji w państwach trzecich oraz ingerencji zewnętrznej w UE, a także wrogiej narracji wobec UE w reżimach nieliberalnych i autorytarnych; wzywa ESDZ do przeanalizowania obecności i wpływu szkodliwych podmiotów państwowych w kontekście europejskich międzynarodowych stosunków kulturalnych, w które zaangażowana jest UE;

60. zwraca uwagę na różnicę między „stosunkami kulturalnymi UE” a „dyplomacją kulturalną UE”, która to różnica dotyczy procesów decyzyjnych, konstrukcji i realizacji programów oraz ogólnej filozofii; podkreśla, że obydwa podejścia mogą współistnieć i uzupełniać się wzajemnie, lecz każde służy innemu celowi;

61. wyraża ubolewanie z powodu braku wyraźnej i spójnej strategii UE na rzecz międzynarodowych stosunków kulturalnych; zdecydowane zachęca Komisję i ESDZ, aby regularnie wymieniały się dobrymi praktykami i wyciągniętymi wnioskami oraz by opracowały – we współpracy z klastrami krajowych instytutów kultury UE i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w państwach trzecich – spójne strategie oparte na wspólnej definicji tego, co stanowi międzynarodowe stosunki kulturalne, w tym etapy ich realizacji i dopasowane wytyczne dla działań w ramach stosunków kulturalnych, które powinny zostać wdrożone przez delegatury UE w państwach trzecich i przedstawicielstwa dyplomatyczne państw członkowskich; zaleca, aby strategie te obejmowały inwestycje w widoczność i komunikację strategiczną w zakresie wspólnego dziedzictwa kulturowego UE i jego wkładu w promowanie demokracji i wspólnych wartości;

62. podkreśla, że UE musi zaangażować się w międzynarodowe stosunki kulturalne z wykorzystaniem swoich własnych instrumentów, tak aby wizerunek kulturowy UE na arenie międzynarodowej był większy niż suma jego części, uzupełniając w ten sposób działalność instytucji kulturalnych państw członkowskich za granicą; apeluje, aby UE opracowała własny, niezależny zestaw narzędzi na potrzeby międzynarodowych stosunków kulturalnych i dyplomacji kulturalnej z wykorzystaniem doświadczenia zdobytego przez EUNIC i instytuty kultury państw członkowskich za granicą oraz w partnerstwie z nimi, a także ze społeczeństwem obywatelskim i sektorami kultury państw trzecich; podkreśla, że każdy taki zestaw narzędzi powinien służyć realizacji działań mających na celu zarówno promowanie kultury europejskiej za granicą, jak i zapewnienie sektorowi kultury i sektorowi kreatywnemu w państwach trzecich potencjału technicznego i materialnego służącego budowie zdolności oraz wsparcia finansowego, a zatem powinien być wspierany wystarczającymi zasobami własnymi i funduszami;

63. wzywa Komisję i ESDZ, aby przeprowadziły badanie mające na celu ocenę wykonalności wprowadzenia specjalnego rozdziału dotyczącego międzynarodowych stosunków kulturalnych w ramach Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR) – „Globalny wymiar Europy” lub wzmocnienia zewnętrznego wymiaru programu „Kreatywna Europa”, w miarę możliwości poprzez utworzenie komponentu poświęconego finansowaniu projektów w ramach międzynarodowych stosunków kulturalnych; wzywa Komisję i ESDZ, aby udostępniły nowe środki finansowe na ten cel z myślą o zagwarantowaniu, że żadne nowe działania nie będą finansowane kosztem istniejących programów;

64. wzywa państwa członkowskie, Komisję i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa do podwojenia starań o prezentowanie wspólnego stanowiska UE na forach i w sieciach wielostronnych oraz, w stosownych przypadkach, o spójne wypowiedzi w kwestiach mających wpływ na międzynarodowe stosunki kulturalne;

65. podkreśla, że niezbędne jest pełne uczestnictwo UE w wydarzeniach kulturalnych na całym świecie, zwłaszcza tych o wymiarze globalnym, takich jak wystawy światowe; apeluje, by UE mogła stać się gospodarzem wystawy światowej, która mogłaby mieć miejsce w różnych państwach członkowskich;

66. z zadowoleniem odnotowuje dotyczące międzynarodowych stosunków kulturalnych zalecenia opublikowane przez zorganizowany dialog Głosy kultury oraz zachęca Komisję, ESDZ i państwa członkowskie do ich należytego uwzględnienia podczas opracowania strategii w zakresie międzynarodowych stosunków kulturalnych; w szczególności wzywa Komisję, ESDZ i państwa członkowskie, aby podczas budowania stosunków kulturalnych z państwami trzecimi stosowały podejście

Środa, 14 grudnia 2022 r.

oddolne oparte na kontaktach międzyludzkich oraz by konstruowały i realizowały swoje strategie i programy projektowe w zakresie międzynarodowych stosunków kulturalnych w sposób uwzględniający potrzeby i wymogi krajów partnerskich i społeczności lokalnych, a zarazem traktowały ich jak równoprawnych partnerów; podkreśla, że takie strategie powinny odpowiadać potrzebom oraz konkretnej sytuacji politycznej i społeczno-ekonomicznej każdego kraju partnerskiego lub regionu, nie zaś opierać się na podejściu uniwersalnym; wzywa do odpowiedniego finansowania międzynarodowych stosunków kulturalnych w obecnych programach na rzecz kultury i edukacji, zarówno w ramach programów geograficznych, jak i tematycznych ISWMR; zauważa, że współpraca z organizacjami lokalnymi, w tym z podmiotami międzykulturowymi i międzyreligijnymi, ma zasadnicze znaczenie dla umocnienia stosunków opartych na wspólnych wartościach, takich jak pokój, tolerancja i wzajemne zrozumienie, oraz dla zapewnienia długoterminowo zrównoważonego charakteru projektów finansowanych przez UE;

67. pochwała pracę wykonaną przez instytucje i organizacje sektora kultury państw członkowskich oraz przez klastry sieci EUNIC w państwach trzecich; zachęca do dalszej współpracy między nimi oraz rozwijania ich sieci we współpracy z lokalnymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, ze zwróceniem szczególnej uwagi na mniejsze państwa członkowskie oraz państwa członkowskie posiadające ograniczoną widoczność kulturalną za granicą lub jej nieposiadające, a także na ich potrzeby w zakresie reprezentacji kulturalnej;

68. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że kilka działów Komisji i ESDZ uczestniczy w przekrojowych pracach dotyczących międzynarodowych stosunków kulturalnych; apeluje do Komisji i ESDZ, aby usprawniły mechanizmy koordynacji między odpowiednimi służbami, w tym przez opracowanie spójniejszych i usprawnionych metod roboczych, co pozwoli maksymalizować efektywność, unikać powielania działań i zapewnić pamięć instytucjonalną;

69. z zadowoleniem przyjmuje utworzenie punktów kontaktowych ds. kultury w delegaturach UE; zachęca delegatury UE, aby zwiększyły ich rolę, rozszerzały ich zdolności oraz włączyły je do swoich zespołów politycznych, nie zaś do zespołów ds. komunikacji i wydarzeń; apeluje o przydzielenie niezbędnych zasobów budżetowych i kadrowych zespołom ds. międzynarodowych stosunków kulturalnych i dyplomacji kulturalnej UE zarówno w siedzibach Komisji i ESDZ, jak i w delegaturach UE, aby ułatwiać i zacieśniać współpracę kulturalną ze wszystkimi właściwymi podmiotami lokalnymi, w tym instytucjami publicznymi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i środowiskiem akademickim w państwach trzecich;

70. zachęca państwa członkowskie i ESDZ, aby włączały politykę kulturalną, międzynarodowe stosunki kulturalne i dyplomację kulturalną do programu szkoleń wszystkich członków personelu dyplomatycznego, co podniesie wśród dyplomatów świadomość międzynarodowych stosunków kulturalnych jako kluczowej, niezależnej dziedziny w obrębie dyplomacji publicznej, oraz wypracuje odpowiednie kompetencje polityczne i strategiczne w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych i dyplomacji kulturalnej; oczekuje na rezultaty działania nowo otwartej Europejskiej Akademii Dyplomatycznej bazującej na projekcie pilotażowym Parlamentu Europejskiego oraz na publikację w listopadzie studium wykonalności zleconego przez ESDZ;

71. z zadowoleniem przyjmuje pierwsze rezultaty działania przygotowawczego dotyczącego europejskich przestrzeni kultury; podkreśla pozytywne rezultaty innowacyjnych modeli współpracy przyjętych przez partnerów projektowych, opartych na wezwaniu do przedstawiania pomysłów współtworzonych przez lokalne zainteresowane strony w duchu równorzędnego partnerstwa; zwraca się do Komisji i utrzymywanie finansowania tego wysoce udanego działania; zachęca podmioty kulturalne w UE i w państwach trzecich do dalszego badania zasad współpracy, takich jak współtworzenie wspólnych dzieł sztuki i międzynarodowych koprodukcji, aby promować wzajemne zrozumienie osób mówiących różnymi językami i żyjących w różnych krajach;

72. podkreśla, że UE może wzmocnić swoje międzynarodowe partnerstwa na rzecz współpracy kulturalnej za pośrednictwem regionów najbardziej oddalonych oraz krajów i terytoriów zamorskich, które znajdują się na rozdrożu geograficznym, kulturowym i językowym na całym świecie; zachęca UE do tworzenia projektów międzynarodowej współpracy kulturalnej obejmujących regiony najbardziej oddalone oraz kraje i terytoria zamorskie, aby sprzyjać integracji regionalnej i tworzyć nowe partnerstwa z krajami partnerskimi;

73. podkreśla, że niezbędne jest zaostrzenie walki przeciwko nielegalnemu handlowi dobrami kultury; z zadowoleniem odnotowuje konsultacje przeprowadzone niedawno przez Komisję w związku z przygotowaniem nowego planu działania, aby zapewnić jasne, kompleksowe i efektywne ramy unijnego wkładu w walkę z nielegalnym handlem dobrami kultury, mające na celu uniemożliwienie działalności przestępczej i ochronę dziedzictwa kulturowego na jednolitym rynku, jako element unijnej strategii walki z przestępczością zorganizowaną; apeluje o zacieśnienie współpracy między UE i państwami trzecimi w dziedzinie zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego i zwalczania nielegalnego handlu dobrami kultury;

Środa, 14 grudnia 2022 r.

74. przypomina, że dziedzictwo archeologiczne i kulturowe stanowi integralną część tożsamości narodów; w związku z tym potępia bezprawne usuwanie dóbr kultury i handel nimi; z zadowoleniem przyjmuje starania podejmowane przez niektóre państwa członkowskie w celu zwrotu dzieł i artefaktów kultury do miejsc pochodzenia w ramach ich zewnętrznej strategii politycznej, a także z myślą o wspieraniu wzajemnego zrozumienia dziedzictwa kulturowego oraz wspieraniu rozwoju autonomicznych polityk kulturalnych w państwach trzecich; wzywa Komisję i ESDZ, aby aktywnie wspierały te państwa członkowskie w prowadzonych przez nie procesach negocjacyjnych z państwami trzecimi w ramach całościowego podejścia oraz by aktywnie wspierały wysiłki wszystkich państw członkowskich dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego oraz reparacji za nie, zgodnie z deklaracją MONDIACULT z 2022 r.;

75. przypomina, że należy promować kulturę jako czynnik ułatwiający zrównoważony rozwój i oferujący duży potencjał rozwoju społecznego i gospodarczego; apeluje do Komisji, aby ułatwiała podmiotom kulturalnym i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego wnoszenie wkładu w zrównoważony rozwój przez aktywne uczestnictwo w regularnym dialogu, sieciach zawodowych i wielostronnych partnerstwach, a także przez działania w obszarze kultury finansowane przez Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”; wzywa Komisję i ESDZ, aby monitorowały stan realizacji działań w ramach międzynarodowej współpracy kulturalnej oraz wyniki osiągnięte przez ISWMR w tym zakresie, a także by regularnie składały Parlamentowi sprawozdania na ten temat;

76. przypomina, że w ramach celów zrównoważonego rozwoju promowanie i ochrona kultury jest zarówno celem samym w sobie, zapisanym w pkt 4.7, 8.9 i 11.4, jak i kluczowym czynnikiem przyczyniającym się do wdrażania Agendy 2030 ONZ; podkreśla przekrojowy charakter kultury i projektów kulturalnych, który pozwala im wносить pozytywny wkład w realizację wszystkich celów zrównoważonego rozwoju; zwraca się do Komisji, delegatur UE w państwach trzecich i państw członkowskich, aby nadal badały wzajemne powiązania między kulturą i polityką kulturalną oraz osiągnięcia wszystkich celów zrównoważonego rozwoju, w tym poprzez udział artystów i pracowników sektora kultury w integracyjnym dialogu, sieciach zawodowych, wymianach i partnerstwach z udziałem wielu zainteresowanych stron, a także poprzez wsparcie dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego; wzywa Komisję i ESDZ, aby organizowały więcej briefingów oraz wymian poglądów i praktyk w celu zapewnienia należytego wdrożenia tych wspólnych priorytetów;

77. podkreśla potencjał kultury oraz materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego jako wektorów komunikacji, wymiany i pokoju, które propagują pojednanie i zapobieganie konfliktom; w tym kontekście zachęca do ściślejszej współpracy z UNESCO w odniesieniu do ochrony dziedzictwa kulturowego i organizowania misji informacyjnych;

78. wzywa Komisję, aby zdecydowanie potępiła niszczenie dziedzictwa historycznego, artystycznego i kulturowego w niedawnych konfliktach, a także systematyczne i politycznie bądź ideologicznie nakierowane niszczenie dziedzictwa historycznego, artystycznego i kulturowego oraz tępienie tożsamości i kultur suwerennych państw, narodów lub mniejszości, w tym wciąż prowadzoną przez Azerbejdżan politykę wymazywania i negowania armeńskiego dziedzictwa kulturowego w Górskim Karabachu i jego sąsiedztwie oraz celowe niszczenie obiektów kultury w Ukrainie w wyniku niesprobowanej i nielegalnej rosyjskiej wojny napastniczej; przypomina, że niszczenie dziedzictwa kulturowego może stanowić zbrodnię wojenną i pogwałcenie praw człowieka, i w związku z tym przypomina o obowiązkach ochrony, które wzięły na siebie państwa członkowskie, w tym w odniesieniu do ochrony dziedzictwa kulturowego w następstwie, a także podczas konfliktów zbrojnych; wzywa do włączenia ochrony dziedzictwa kulturowego do misji i operacji w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony UE poprzez zapewnienie pomocy i szkoleń lokalnym partnerom w zakresie wyzwań związanych z bezpieczeństwem, które mają wpływ na dziedzictwo kulturowe; wzywa, aby zastosowano ukierunkowane sankcje wobec osób i podmiotów odpowiedzialnych za niszczenie dziedzictwa kulturowego, wandalizm lub nielegalny handel dziedzictwem kulturowym, co stanowiłoby istotny krok w kierunku osiągnięcia efektu odstraszającego i zapewnienia odpowiedzialności za takie czyny;

79. wzywa Komisję i ESDZ, aby zapewniły partnerom w państwach członkowskich i państwach trzecich pomoc techniczną i materialną służącą podnoszeniu świadomości i rozwijaniu umiejętności i wiedzy niezbędnych do zachowania dziedzictwa kulturowego i zarządzania nim, w tym w ramach współpracy z organizacjami młodzieżowymi i instytucjami edukacyjnymi w państwach trzecich;

80. ostrzega Komisję, ESDZ, delegatury Unii w państwach trzecich i państwa członkowskie, że finansowana przez UE odbudowa zniszczonych wojną obiektów dziedzictwa kulturowego w państwach trzecich nie powinna przynosić korzyści stronom walczącym oskarżanym o naruszenia praw człowieka, legitymizować reżimów autorytarnych ani normalizować stosunków z nimi;

Środa, 14 grudnia 2022 r.

81. apeluje do państw członkowskich o należyte uwzględnienie stanowiska Parlamentu Europejskiego przy przyjmowaniu planu prac w dziedzinie kultury na lata 2023–2026;

o

o o

82. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji oraz Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych.
